

Dan hrvatske knjige - 22. travnja

Svjetski dan knjige- 23. travnja

22. travnja - Dan hrvatske knjige

Odlukom Sabora Republike Hrvatske od 1996. godine, 22. travnja obilježava se Dan hrvatske knjige u spomen na Marka Marulića koji je toga datuma 1501. godine dovršio Juditu.

Marko Marulić

(1450. - 1524.)

- Marulić, Marko (Marcus Marulus, Marulus Delmata, Marulus Spalatensis, Pečenić), hrvatski književnik (Split, 18. VIII. 1450. - Split, 5. I. 1524.). Potomak je splitske plemićke obitelji, koja se hrvatski nazivala Pečenić ili Pecenić; oblik Marulić nalazi se u Juditi. Nakon školovanja u splitskoj humanističkoj školi (gdje mu je profesor bio T. Acciarini) možda je nastavio školovanje u Italiji (po nepotvrđenim pretpostavkama u Padovi). U Splitu je obavljao komunalne dužnosti egzaminatora, suca, izvršitelja oporuka; bavio se i trgovinom. Povremeno je putovao u Mletke i Rim, a oko 1509. – 11. boravio je u uvali Nečujam na otoku Šolti.

- Kao tipičan humanist većinu je djela (više od 80 posto sačuvanih tekstova) napisao na latinskom, ali je ostavio i značajan opus na hrvatskome te nekoliko kratkih spisa na talijanskome (sačuvana su 3 pisma i, vjerojatno njegova, 2 soneta).
- Većinu Marulićevih latinskih djela čine prozni spisi religiozno-poučna, moralističkog i teološkog sadržaja. Po opsegu i svjetskom odjeku na prvome je mjestu *Upućivanje u čestit život po primjerima svetaca, ili Institucija* (*De institutione bene vivendi per exempla sanctorum*, oko 1496., prvo poznato izdanje 1507.), zbirka poučnih pričica i anegdota iz Biblije i svetačkih životopisa u šest knjiga. Svrha je djela živim i sažetim primjerima, bez apstraktnih razmatranja, ponukati čitatelja na krjepostan život. *Evanđelistar* (*Evangelistarium*, 1480. – 1500., prvo poznato izdanje 1516.), najznačajnije Marulićeve moralno-teološko djelo, rasprava je u sedam knjiga o praktičnoj kršćanskoj etici, zasnovana na obradbi triju bogoslovnih krjeposti: vjere, nade i ljubavi, na koje se, po Maruliću, može svesti cijela Biblija. U kristološkoj raspravi *O poniznosti i slavi Kristovoj* (*De humilitate et gloria Christi*, 1518.) na osnovi starozavjetnih proroka, a usuprot Židovima, dokazuje da je Krist obećani Mesija. Manjeg su opsega, ali slična obilježja, *Pedeset priča* (*Quinquaginta parabolae*, 1510.), *Starozavjetne ličnosti* (*De Veteris instrumenti viris illustribus commentarium*, oko 1517.-18., prvo izdanje 1979.) i propovijed *O Kristovu posljednjem sudu* (*De ultimo Christi iudicio*, oko 1520.-21., prvo izdanje 1901.). U mnogim djelima Marulić je očitovao humanističko zanimanje za povijest te domoljubnu zabrinutost zbog osmanskih osvajanja i razjedinjenosti kršćanske Europe. Potresan apel za uspostavu sloge katoličkih vladara i zajednički vojni pohod protiv Turaka sadrži njegova Poslanica papi Hadrijanu VI. o nesrećama koje nas snalaze i poziv na opće ujedinjenje i mir svih kršćana (*Epistola domini Marci Maruli Spalatensis ad Adrianum VI pont. max. de calamitatibus occurrentibus et exhortatio ad communem omnium Christianorum unionem et pacem*, 1522.). Repertorij (*Repertorium*, prvo izdanje 1998.-2000.) velika je zbirka izvadaka (pretežito etičke tematike) iz Biblije i iz djela antičkih, ranokršćanskih i humanističkih autora.

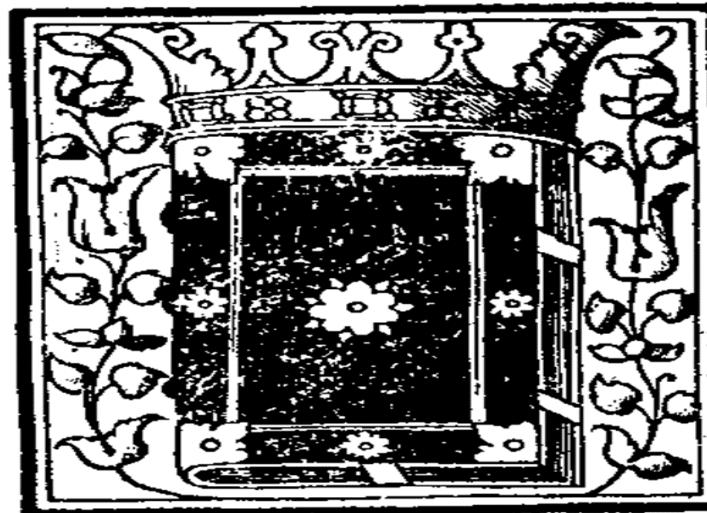
- U pjesništvu na latinskom ističe se ep Davidijada (*Davidias*, oko 1517., prvo izdanje 1954.), u kojem je u četrnaest pjevanja s ukupno 6765 heksametara opjevao djela židovskoga kralja Davida, dosljedno se držeći Biblije, ali nasljeđujući u jeziku, stilu i stihu rimske i ranokršćanske epičare. Djelo je koncipirano alegorijski, pa David predstavlja Krista, Šaul Židove koji ga progone itd., što je objašnjeno u proznom dodatku Alegorijsko tumačenje Davidijade (*Tropologica Davidiadis expositio*). Ep se smatra vrhunskim djelom ne samo hrvatskoga nego i europskoga humanizma. Među kraćim latinskim pjesmama (elegije, epigrami, poslanice, versificirani sažetci svetačkih životopisa, himni i dr.) ističu se Himan Bogu (*Hymnus ad Deum*) i Pjesma o pouci Gospodina našega Isusa Krista koji visi na križu (*Carmen de doctrina Domini nostri Iesu Christi pendentis in Cruce*) te pjesničke poslanice i raznovrsni epigrami, od reda svjetovna sadržaja (satirični, nadgrobni, pohvalni, moralistički, mitološki, pa i nekoliko erotskih).

Najznamenitije je Marulićev djelo **Judita** (Libar Marka Marula Spličanina u kom se uzdarži istorija svete udovice Judit u versih harvacki složena, kako ona ubi vojvodu Oloferna posridu vojske njegove i osloboди puk israelski od velike pogibili, 1501., prvo izdanje 1521.), prvi umjetnički ep hrvatske književnosti ispjevan na hrvatskom jeziku (6 pjevanja, ukupno 2126 dvostruko srokovanih dvanaesteraca s prijenosnom rimom). Na podlozi poetike biblijsko-vergilijevskih epova Marulić je u tom remek-djelu ostvario renesansnu sintezu hrvatske, latinske i talijanske književne tradicije. Prozna posveta D. Balistriliću iznimno je važno autopoetičko očitovanje. Marulićevi suvremenici Juditu su izvrsno primili (tri izdanja u nepunih 18 mjeseci), imala je trajan odjek u hrvatskoj književnosti od XVI. st., a nedavno je zapažena i izvan hrvatskih granica pa je prevedena na engleski, madžarski, talijanski i francuski.

Clibar Marca Marula Splichianina Vchomſe
usdarsí Iſtoria Sfete uđouice Judit u uerſih
haruacchi ſloſena/chacho ona ubi uoi
uodu Olopherna Poſridu uoif
che gnegoue/i oſlodobi pu-
ch iſraelſchi od ueli
che pogibili.

Proda iſe ubnecih umarcarii uſtacū
chidarsí libar ſa ſignao.

Biblijска поема *Suzana manjeg je opsega* (780 stihova) i пјесниčког домета. Уз неколико домолјубних (Молитва suprotiva Turkom, Tužen'je grada Hjerozolima) и шалjivo-poučnih пјесама остали хрватски стихови преtežno су нabožne i moralističke тематике.

Marulićevi spisi doživjeli su velik uspjeh u Еuropi tijekom XVI. i XVII. st. Po općem суду најvažniji хrватски pisac XV. i XVI. st. i nacionalni klasik, Marulić se u novije doba i izvan хrватских granica prepoznaje kao istaknut predstavnik europskoga kršćanskoga humanizma i renesansne epike.

Jeste li znali...?

Cilj obilježavanja Dana hrvatske knjige promicanje je knjige i kulture čitanja.

Dan hrvatske knjige obilježava se 22. travnja u spomen na hrvatskog književnika Marka Marulića koji je tog datuma davne 1501. godine dovršio svoj ep Judita.

Marko Marulić naziva se ocem hrvatske književnosti.

Ep Judita prvi je umjetnički ep hrvatske književnosti ispjevan na hrvatskom jeziku kojim se potiče osnaživanje hrvatskoga naroda u borbi protiv Turaka.

Lik Marka Marulića nalazi se na novčanici od 500 kuna.

23. travnja - Svjetski dan knjige

23. travnja obilježava se Svjetski dan knjige i autorskih prava, proglašen 1995. na Glavnoj skupštini UNESCO-a, kao simbolični datum u svjetskoj književnosti jer su toga dana 1616. umrli Miguel de Cervantes i William Shakespeare.

Miguel de Cervantes y Saavedra (1547. - 1616.)

Cervantes y Saavedra [θερβά'нtes i saaβe'ðra], Miguel de, španjolski pisac (Alcalá de Henares, između 29. IX. i 9. X. 1547. – Madrid, 23. IV. 1616.). Skromna podrijetla, školovao se u Valladolidu, Sevilli i Madridu. U pratnji kardinala Acquavive otišao je 1569. u Italiju, gdje je 1570. stupio u španjolsku vojsku. Sudjelovao 1571. u Lepantskoj bitki, u kojoj je izgubio lijevu ruku i poslije dospio u sužanjstvo u Alžiru (tadašnjoj Berberiji), gdje je proveo 5 godina. Otkupljen nakon nekoliko pokušaja bijega, živio je skromno uz poniženja i nepravde.

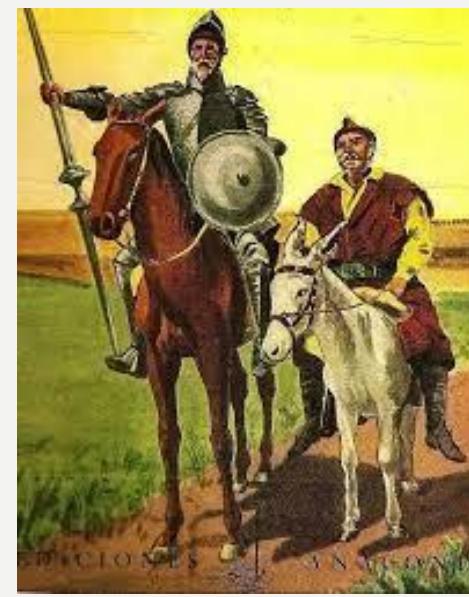
Cervantesov opus dijeli se na pjesništvo, dramska djela, kratke proze, tzv. uzorite novele i romane.

Cervantesa drže najboljim španjolskim dramatičarom prije Lope de Vege. Napisao je 10 ovećih komada i osam jednočinki, tzv. entremeses.

Napisao je romane *La Galatea* (1585.), *Bistri vitez Don Quijote od Manche* (*El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha*, prvi dio 1605., drugi dio 1615.), zatim *Uzorite novele* (*Novelas ejemplares*, 1613.), među kojima se osobito ističe *Razgovor pasa* (*El coloquio de los perros*) te *Persiles i Sigismunda ili priča sa sjevernih strana* (*Los trabajos de Persiles y Sigismunda, historia septentrional*, posmrtno 1617.).

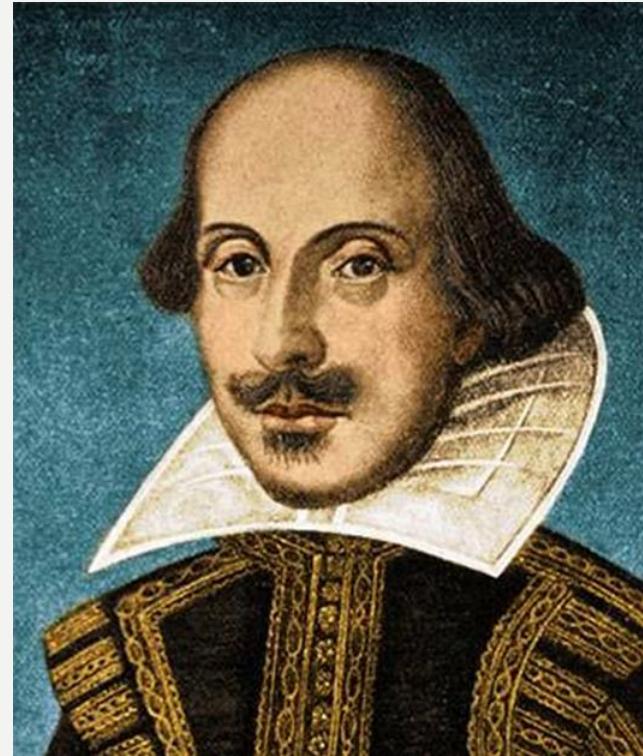
U romanu **Bistri vitez Don Quijote** glavni lik Alonso Quijano, stari momak i pripadnik nižeg plemstva koji živi u selu u La Manchi, prividno izgubi pamet i osjećaj za razliku između zbilje i zastarjelih priča o vitezovima što ih stalno čita, pa odluči krenuti u svijet ispravljati nepravde, praćen seljaninom Sanchom Panzom, kojega promiče u svojega štitonošu. Pothvat mora završiti tragično zbog raskoraka u Don Quijoteovu shvaćanju zbilje, njegove tvrdoglavosti u nakani da dosljedno živi u svijetu svojih umišljaja, ne bi li tako lakše preživio u naopaku svijetu u kojem doista mora živjeti. Tumačenja su takve filozofije bezbrojna: u njima vojnik Miguel de Cervantes vidi spas za sveukupni zapadnokršćanski svjetonazor, o kojem nikada nije dvojio.

Utjecaj Cervantesa u hispanskoj književnosti i uopće u svjetskim kulturama i književnostima golem je, sve od pojave Bistrog viteza do današnjih dana. Lik Don Quijotea prerastao je običnu vitešku priču i postao općim simbolom čovjeka borca za svoje ideale, unatoč stvarnosti koju dobro prepoznaje. Uz Dantea, Shakespearea i Goethea, Cervantes se smatra jednim od stupova europske književne kulture. Mnoga manje poznata Cervantesova djela mogu se razumjeti jedino kao oblik dijaloga s tim romanom.

William Shakespeare

(1564. - 1616.)

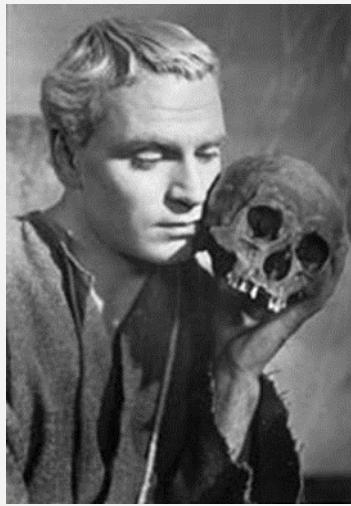

Shakespeare [šei'kspiə], William, engleski dramatičar i pjesnik (Stratford-upon-Avon, kršten 26. IV. 1564. – Stratford-upon-Avon, 23. IV. 1616.). Premda su u istraživanje njegova životopisa uloženi golemi napor, podatci su oskudni i od reda utemeljeni na malobrojnim dokumentima službena značaja poput datuma krštenja, vjenčanja, pogreba, oporuka, pravnih procesa, sudskih troškova i sl. Rođen je kao treće od osmero djece u imućnoj stratfordskoj obitelji. Njegov otac John, ugledan obrtnik, obavljao je različite dužnosti u upravi grada Stratforda, a 1568. postao je i načelnik (bailiff). Majka Mary Arden bila je kći maloga posjednika. Iako popisi učenika iz XVI. st. nisu sačuvani, s pravom se pretpostavlja da je pohađao mjesnu srednju školu, gdje se obrazovanje sastojalo uglavnom od učenja latinskoga jezika i čitanja odabranih tekstova klasičnih povjesničara, moralista i pjesnika. God. 1582. oženio se osam godina starijom Annom Hathaway; 1583. rodila im se kći Susanna, a dvije godine poslije blizanci Hamnet i Judith.

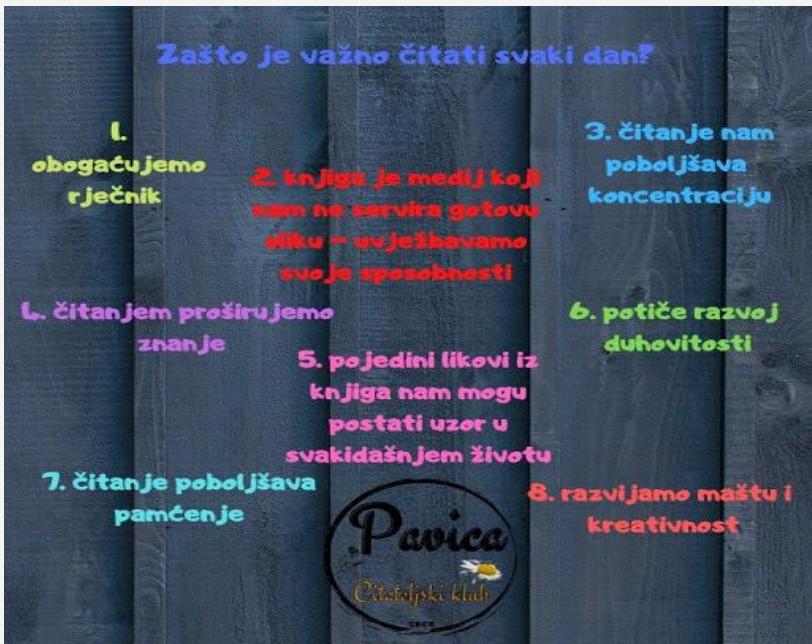
O Shakespeareovu životu između 1585. i 1592. postoje tek prepostavke i nagađanja koja su kolala dugo nakon njegove smrti. Prema jednoj verziji morao je napustiti rodno mjesto jer se zamjerio vlastelinu Sir Thomasu Lucyju kradući srne u njegovu parku. Prema drugoj verziji, kraće je vrijeme proveo kao nastavnik u nekoj pokrajinskoj školi. Najvjerojatnije je da se spremao za kazališni poziv, možda u jednoj od putujućih glumačkih družina, jer se već 1592. zatekao u Londonu i bio u uskoj vezi s kazalištem.

Godine 1599. glumačka družina čiji je bio član na južnoj je strani Temze izgradila vlastito kazalište, glasoviti Globe Theatre. Ondje je praizvedena većina Shakespeareovih dramskih komada. Kupovina imanja u Stratfordu (1597.) svjedoči o uspješnosti njegove karijere: postao je suvlasnikom kazališta Globe, koje je uz izvrsnu glumačku postavu i izvrsnoga dramatičara stalno nizalo uspjehe.

Djela: Napisao je 36 drama, dvije narativne poeme i zbirku soneta. Prva tetralogija obuhvaća kasnije razdoblje po povijesnoj kronologiji, a čine ju: Henrik VI. (Henry VI, u tri dijela) i Rikard III. (Richard III). Nakon Kralja Ivana (King John), koji služi kao uvod u taj niz povijesnih drama, napisao je svoju drugu značajnu tetralogiju: Rikard II. (Richard II), Henrik IV. (Henry IV, u dva dijela) i Henrik V. (Henry V). U razdoblju do 1600. nastala je, također, većina Shakespeareovih »pravih« komedija: Komedija zabluda (The Comedy of Errors), Ukroćena goropadnica (The Taming of the Shrew), Dva veronska plemića (The Two Gentlemen of Verona), Izgubljeni ljubavni trud (Love's Labour's Lost), San ivanjske noći (Midsummer Night's Dream), Mletački trgovac (The Merchant of Venice), Mnogo vike ni za što (Much Ado about Nothing), Vesele žene windsorske (The Merry Wives of Windsor), Kako vam drago (As you Like It) i Na Tri kralja (Twelfth Night). Na prijelazu stoljeća (1599.-1600.) napisao je tragediju Julije Cezar (Julius Ceasar), nakon koje su tijekom osam godina (do 1608.) uslijedile njegove velike tragedije: Hamlet, Otelo (Othello), Kralj Lear (King Lear), Romeo i Julija (Romeo and Juliet), Macbeth, Timon Atenjanin (Timon of Athens), Antonije i Kleopatra (Antony and Cleopatra) i Koriolan (Coriolanus). Između Hamleta i Otela nastala su i tri dramska komada koje je zbog njihova ciničnoga humora isprepletenoga s tragičnim elementima teško svrstati u bilo koju od postojećih, uobičajenih kategorija, te se obično nazivaju problemskim dramama (problem plays) ili »mračnim« komedijama (Troilo i Kresida - Troilus and Cressida; Sve je dobro što se dobro svrši ili Konac djelo krasí - All's Well That Ends Well; Mjera za mjeru - Measure for Measure). Dramsku je karijeru završio četirima tzv. romancama, nastalima između 1608. i 1612: Periklo (Pericles), Cimbelin (Cymbeline), Zimska priča (The Winter's Tale) i Oluja (The Tempest).

Zašto je čitanje važno?

“
6 MINUTA
ČITANJA DNEVNO
SMANJUJE STRES
ZA 68 POSTO.

Čitanje u izolaciji

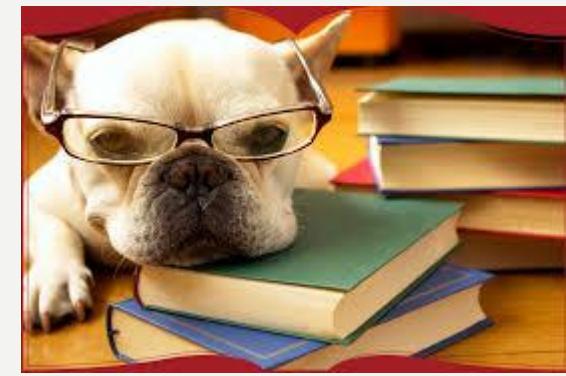
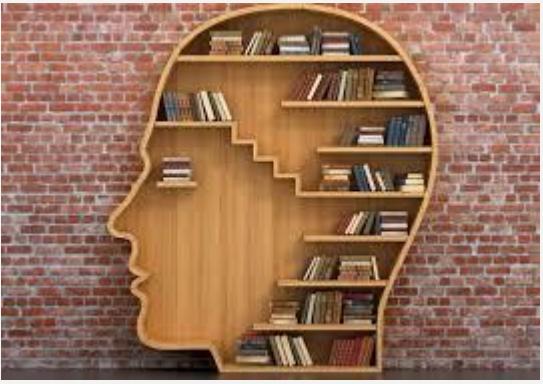
<https://shop.skolskaknjiga.hr/novosti/citanje-u-izolaciji/>

SEDAM RAZLOGA ZAŠTO JE ČITANJE U IZOLACIJI IZNIMNO VAŽNO! (Stjepan Drmić)

Jeste li ikad čuli za biblioterapiju?

Biblioterapija je doslovno liječenje knjigama, odnosno terapija čitanjem. Ona nas smiruje, ublažava stres, smanjuje napetost. Čitanje nam pruža jedinstvenu priliku da potpuno uronimo u misli i osjećaje likova o kojima knjiga govori. Najbolja je vježba za mozak jer ga održava mladim, a iznimno brzo i učinkovito uklanja stres!

1. Naučit ćete nove stvari.
2. Nasmijat ćete se.
3. Krenut ćete u pustolovinu.
4. Pronaći ćete inspiraciju.
5. Probudit ćete znatiželju.
6. Skrenut ćete misli s problema.
7. Probudit ćete maštu.

Jasna Horvat Delić, prof.